

דנ"פ 4126/23 - דאהר ראדי נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון

דנ"פ 4126/23

לפני:
המבקש:
כבוד הנשיאה א' חיות
דאהר ראדי

נגד

המשיבה:
מדינת ישראל

בקשה מיום 31.5.2023 לקיום דיון נוסף בפסק דינו
של בית המשפט העליון בע"פ 1102/22 מיום
23.4.2023 אשר ניתן על ידי השופטים י' אלרון, י'
כשר ור' רונן;
תגובת המשיבה מיום 21.6.2023

בשם המבקש:
עו"ד אביגדור פלדמן

בשם המשיבה:
עו"ד עמרי כהן

החלטה

זוהי בקשה לקיים דיון נוסף בפסק דינו של בית משפט זה (להלן: פסק הדין; השופטים י' אלרון, י' כשר ור' רונן) שניתן בע"פ 1102/22 ביום 23.4.2023, ובו נדחה ערעור המבקש על הרשעתו בעבירת רצח.

1. במוקד ההליך מסכת אירועים פלייליים שיוחסה למבקש ולשניים נוספים - עאמר זעאתרה (להלן: זעאתרה) ואדם נוסף (להלן: האחר). השלושה קשרו קשר לשדוד דירה ביישוב יפיע לאחר שנודע להם, מפיו של זעאתרה, כי מתקיימים בה משחקים אסורים, בהם מהמרים המשתתפים על סכומי כסף גדולים. בליל 5.1.2018 נסעו השלושה

עמוד 1

לדירה. זעאתרה נותר ברכב, והמבקש והאחר פרצו לדירה. המבקש ניגש לאחד ממשפטי המשחק, נימר אבו חאטום, והצמיד סכין לגרונו. האחר ניגש למשתתף נוסף, סאמר עואד (להלן: המנוח), ונעמד לצידו כשהוא אוחז בסכין. אבו חאטום ניסה להרחיק את הסכין מגרונו, ובתגובה, ריסס לעברו המבקש גז מדמיע וחתך אותו בכף ידו. המנוח נעמד על רגליו, ואז דקר אותו האחר דקירה אחת בגבו. לאחר מכן נמלטו המבקש והאחר מהדירה, ונסעו מהמקום עם זעאתרה. המנוח הובהל לבית החולים, ושם נקבע מותו.

2. בתום הליך הוכחות, ביום 9.5.2021 הרשיע בית המשפט המחוזי בנצרת (תפ"ח 10445-02-18; סגנית הנשיא א' הלמן, והשופטים י' שיטרית וס' דבור) את המבקש בעבירת רצח לפי סעיף 300(א)(3) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק), כנוסחו טרם כניסתו לתוקף של חוק העונשין (תיקון מס' 137), התשע"ט-2019 (להלן: תיקון 137). המבקש הורשע בעבירה כמבצע בצוותא מכוח סעיף 29(ב) לחוק, חרף העובדה שמעשה ההמתה עצמו בוצע בידי האחר. בית המשפט המחוזי קבע שהמבקש היה מודע לאפשרות ביצוע עבירת הרצח, והיה "חלק מן המעגל הפנימי [...] [ו]מן התוכנית המשותפת" לביצועה.

עוד התייחס בית המשפט קמא לתיקון 137, ומצא כי הוא אינו מהווה דין מקל עם המבקש, שכן מעשי המבקש קיימו את התנאים הקבועים בסעיף 301א(א)(2) - שנקבע לאחר התיקון - להרשעה בעבירת רצח בנסיבות מחמירות, לפי החלופה שעניינה המתה תוך ביצוע עבירה אחרת, שעונש מאסר עולם חובה בצדה. בנסיבות אלה, כך נקבע, אין מקום להחיל את תיקון 137 על המבקש.

לבסוף, התייחס בית המשפט לאפשרות להרשיע את המבקש בעבירת רצח מכוח סעיף 34א לחוק, הדין באחריות מבצעים בצוותא לעבירה שונה או נוספת שביצע שותפם לעבירה. סעיף זה קובע כי אם נעברה העבירה הנוספת בכוונה, יישאו באחריות לה המבצעים הנותרים כעבירה של אדישות בלבד. עם זאת, נמצא כי הסדר זה אינו חל בעניינו של המבקש, שכן סעיף 34א עוסק במי שיש לו מודעות בכוח בלבד לאפשרות ביצוע העבירה השונה או הנוספת, ואילו אצל המבקש התקיימה מודעות בפועל לאפשרות ביצועה של עבירת הרצח, ומשכך יש להרשיעו לפי "דיני השותפות הרגילים", כאמור לעיל.

3. לצד עבירת הרצח, הורשע המבקש גם בעבירת ניסיון שוד בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 403 סיפא לחוק, וחבלה חמורה בנסיבות מחמירות לפי סעיפים 333 ו-335(א) לחוק. ביום 5.1.2022 נגזרו על המבקש מאסר עולם בפועל, מאסר על תנאי ופיצויים למשפחת המנוח. המבקש ערער לבית משפט זה, וערעורו התמקד בהרשעה בעבירת הרצח, ובקביעות המשפטיות שעמדו בבסיס הרשעה זו.

4. במסגרת ערעורו התייחס המבקש גם להליך הפלילי בעניינו של זעאתרה שזוכה מעבירות רצח וניסיון שוד בנסיבות מחמירות, והורשע בסיוע לניסיון שוד בנסיבות מחמירות בלבד, ובבית משפט זה התקבל חלקית ערעורה של המשיבה (ע"פ 2549/19 מדינת ישראל נ' זעאתרה (25.1.2022)), ונקבע כי יש להרשיע את זעאתרה כמבצע בצוותא של עבירת ניסיון השוד בנסיבות מחמירות. עם זאת, נקבע כי לא נפל פגם בזיכוי של זעאתרה מעבירת הרצח, שכן הוכח שזעאתרה לא היה מודע בפועל לאפשרות שהשוד יוביל לרצח, ואף התעורר ספק סביר באשר לקיומה של צפיות בכוח אצלו לגבי אפשרות כזו.

5. ערעור המבקש נדחה על ידי בית המשפט ביום 23.4.2023 (השופט אלרון, בהסכמת השופטים כשר ורון).
עמוד 2

נקבע כי לא נפל פגם בהרשעת המבקש כמבצע בצוותא בעבירת הרצח, לפי סעיף 29(ב) לחוק. נמצא כי המבקש היה מודע בפועל לאפשרות קרות עבירת ההמתה - כך, לדוגמה, המבקש והאחר הצטיידו מראש בסכינים ובגז מדמיע ונכנסו לדירה "בסכינים שלופים ובאיומים". עוד נמצא כי המבקש היה אדיש לאפשרות גרימת המוות, ומכאן שהיסוד הנפשי להרשעה לפי סעיף 300(א)(3) לחוק מתקיים. משהמבקש והאחר היו מבצעים בצוותא, ומשמעשי האחר קיימו את היסוד העובדתי בעבירת הרצח, נמצא כי בדין הורשע המבקש בעבירה זו.

6. השופט אלרון הבהיר "משקבעתי כי ה[מבקש] היה מודע בפועל לאפשרות ביצוע עבירת ההמתה במהלך ניסיון השוד, וכי בהתאם הוא נושא באחריות ישירה לעבירת הרצח כמבצע בצוותא, מתייתר הצורך לדון בהרשעתו באחריות נגררת לפי סעיף 34א(א)(1) לחוק" (בפסקה 31). עם זאת, הוסיף השופט אלרון כי אף אם יניח לטובת המבקש שלא היה מודע בפועל לאפשרות ביצוע עבירת ההמתה - ניתן לקבוע כי היה מודע בכוח לאפשרות זו. משכך, נקבע, ניתן היה להרשיעו ברצח בהתאם לסעיף 34א(א)(1) לחוק. על כן, מצא השופט אלרון כי "הרשעת ה[מבקש] בעבירת הרצח כמבצע בצוותא - בדין יסודה, בין בדרך של אחריות ישירה לפי סעיף 29(ב) לחוק ובין בדרך של אחריות נגררת לפי סעיף 34א(א)(1) לחוק" (בפסקה 33).

7. השופט אלרון דחה את טענת המבקש כי זיכוי זעאתרה מעבירת הרצח מחייב את זיכויו שלו, כדי למנוע מצב בו בית המשפט "מדבר בשני קולות". נקבע כי לפי אמות המידה שבפסיקה, ההכרעות לא יוצרות "סתירה מהותית אשר לא ניתן להשלים עמה".

8. לבסוף התייחס השופט אלרון להשלכת תיקון 137 על תוצאת פסק הדין. הוא ציין כי בא כוח המבקש הבהיר בדיון שהוא אינו חולק על מסקנת בית המשפט המחוזי לפיה תיקון 137 אינו מקל עם המבקש, ומשכך אין מקום "להרחיב" בעניין זה.

9. ימים ספורים לאחר שנחתם פסק הדין וטרם פרסומו, התקבלה בקשת המבקש לעיכוב מתן פסק הדין בשל העובדה שהאחר נעצר, לאחר תקופה ארוכה בה לא נתפס. ביום 13.3.2023 הוגש נגד האחר כתב אישום המייחס לו עבירת רצח לפי סעיף 300(א)(3) לחוק לצד עבירות נוספות. בית המשפט מצא כי נסיבות אלו אינן משפיעות על ההכרעה הראויה בעניינו של המבקש, ואינן מצדיקות עיכוב נוסף במתן פסק הדין.

10. מכאן הבקשה לדיון נוסף. המבקש טוען כי "השגיאה המרכזית" של בית המשפט הייתה בהנחה כי תיקון 137 אינו דין מקל מבחינת המבקש. לשיטתו, תיקון 137 שינה את היסוד הנפשי הדרוש להרשעתו, והפך את העבירה בה הורשע ל"עבירת מטרה", הדורשת, בהשוואה להסדר שקדם לתיקון 137, הוכחת זיקה הדוקה יותר בין העבירה הנוספת ובין ההמתה. בפרט, טוען המבקש כי פסק הדין קבע בהקשר זה הלכה לפיה "תיקון 137 לא שינה את יסודות העבירה של המתה תוך כדי ביצוע עבירה אחרת". המבקש מוסיף כי בא כוחו התייחס לעניין זה בערעור שהגיש, וכי בדיון בהליך הוא לא חזר בו מטענות אלו.

11. עוד טוען המבקש כי בפסק הדין "נפלה טעות של ממש", נוכח הקביעה לפיה הרשעתו הייתה כדיון, בין אם הייתה מבוססת על היותו מבצע בצוותא של עבירת הרצח ובין אם מכוח סעיף 34א לחוק. המבקש מציין כי קביעה זו מותירה "מרווח ממשי של ספק", שכן הרשעה מכוח סעיף 34א אינה מחייבת מאסר עולם כעונש חובה (סעיף 34א(ב) לחוק), ובתיקון 137, אף נקבע כי העונש המרבי בנסיבות אלו יעמוד על עשרים שנות מאסר (סעיף 301ב(ג) לחוק).

המבקש מוסיף כי בפסק הדין נקבעה הלכה חדשה לפיה "ניתן להרשיע מבצע ברצח שלא תוכנן ודי לשם כך [ב]מודעות בפועל לאפשרות שכך יתרחש".

12. בנוסף, המבקש שב וטוען כי זיכוי זעאתרה מעבירת הרצח מחייב גם את זיכוי שלו מהעבירה, שכן המסכת העובדתית בבסיס שתי ההכרעות היא "זוהו או דומה מאד".

לבסוף, טוען המבקש כי הוא נידון למאסר עולם "בעבירה שלא קיימת ונמחקה על ידי תיקון 137" וכי ראוי לתקן את עיוות הדין שנגרם לו באמצעות קיום דיון נוסף.

13. המשיבה גורסת כי הבקשה אינה מגלה כל עילה לקיום דיון נוסף. לגישתה, ההתייחסות בפסק הדין לסעיף 34א לחוק הייתה בבחינת למעלה מן הצורך, לאחר שנמצא כי המבקש היה מודע בפועל לאפשרות שהאחר יבצע עבירת המתה. השגות המבקש על הקביעה כי הייתה לו מודעות בפועל הן, לדברי המשיבה, טענות "ערעוריות", וכך גם הטענה כי קיימת סתירה בין פסק הדין ובין זיכוי של זעאתרה. אשר לטענות המבקש ביחס לתיקון 137 - המשיבה מציינת כי בערעורו המבקש "כמעט שלא טען דבר" בנוגע להיותו של תיקון 137 דין המקל עמו, אך מוסיפה כי בית המשפט נדרש לעניין זה ולא מצא כי התיקון מטיב עם המבקש.

14. עיינתי בפסק הדין ובעמדות הצדדים, ובאתי לידי מסקנה כי דין הבקשה להידחות. כידוע, דיון נוסף הוא הליך נדיר וחריג, השמור למקרים בהם נפסקה הלכה חדשה העומדת בסתירה להלכה קודמת של בית המשפט העליון, או שמפאת חשיבותה, קשיוותה או חידושה ראוי לקיים בה דיון נוסף (סעיף 30(ב) לחוק בתי המשפט; דנ"פ 2784/21 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (20.5.2021)).

לא מצאתי כי תנאים אלה מתקיימים בענייננו.

15. המבקש טוען שבית המשפט קבע הלכה חדשה, לפיה תיקון 137 לא שינה את יסודות העבירה של המתה תוך ביצוע עבירה אחרת. אלא שבניגוד לטענתו, לא נקבעה כל הלכה בעניין זה. בית המשפט נדרש לתיקון 137 בתמצית בלבד, וזאת בשל העמדה שהביע בא כוח המבקש במהלך הדיון בערעור, ולפיה הוא "מסכים שלגבי הרפורמה, הרפורמה לא פועלת פה לטובתו" (פרוטוקול הדיון מיום 19.1.2023, עמ' 8, ש' 16). מכל מקום, פסק הדין אישר את קביעת בית המשפט קמא כי תיקון 137 אינו מהווה דין מקל ביחס למבקש, שכן מעשיו מקיימים את יסודות העבירה הקבועה בסעיף 301א(א)(2) (פסקאות 352-362 להכרעת הדין של בית המשפט המחוזי). משכך, השגות המבקש מכוונות לכל היותר ליישום ההלכה בענייננו, ואינן מקימות עילה לקיום דיון נוסף (השוו: דנ"פ 6864/22 רוזקוב נ' מדינת ישראל, פסקה 15 (15.5.2023); דנ"פ 5071/22 פרץ נ' מדינת ישראל, פסקה 12 (4.12.2022); דנ"פ 7487/20 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 12 (13.4.2021)).

16. המבקש מעלה טענות שונות הנוגעות לפרשנות סעיף 34א לחוק ולדרך בה הוא יושם על עניינו, אלא שסוגיה זו נידונה בפסק הדין למעלה מן הצורך, לאחר שנמצא כי הרשעת המבקש כמבצע בצוותא מכוח סעיף 29(ב) לחוק מבוססת. בית המשפט אף הבהיר, "ברחל בתך הקטנה", כי נוכח קביעתו בנוגע להיות המבקש מבצע בצוותא, כאמור, "מתייטר הצורך לדון [...] באחריות נגררת לפי סעיף 34א(א)(1) לחוק". על כן, ההתייחסות לסוגיה זו אינה

מהווה הלכה חדשה כלל, לא כל שכן כזו העומדת באמות המידה המחמירות לקיום דיון נוסף (ראו: דנ"פ 269/21 טאלב נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (25.5.2021); דנ"פ 3319/21 פלוני נ' פלוני, פסקה 9 (4.8.2021)).

17. יתר טענות המבקש, לרבות הטענות בדבר עיוות הדין שנגרם לו, הן טענות "ערעוריות" מובהקות, ומשכך אף הן אינן מצדיקות את קיומו של דיון נוסף בפסק הדין (ראו, מיני רבים: דנ"פ 354/23 טויטו נ' מדינת ישראל, פסקה 15 (17.7.2023); דנ"פ 5169/19 דהאן נ' מדינת ישראל, פסקה 18 (30.12.2019)).

18. מכל הטעמים המפורטים לעיל, הבקשה נדחית.

ניתנה היום, כ"ח באב התשפ"ג (15.8.2023).

ה נ ש י א ה
